

Syväsukellus: Rajat ylittävä silakkapolitiikka

- Ruotsi vs. Suomi osa 1

Ruotsi ja Suomi ovat kaksi Itämeren maata, jotka kalastavat eniten silakkaa. Ne ovat myös ainoat maat, jotka kalastavat Pohjanlahdella. Mutta asenteet eroavat toisistaan, kun on kyse tätä suosittua kalaa koskevasta politiikasta, tutkimuksesta ja yleisestä mielipiteestä. BalticWaters tarkastelee artikkelisarjassa silakan kalastusta koskevien näkemyserojen taustalla oleviin syihin Suomessa ja Ruotsissa.

Ympäristöjärjestöt – näin he järkeilevät

Ministerineuvoston päätös vuoden 2024 kalastuskiintiöistä Itämerellä on herättänyt keskustelua ja kritiikkiä Ruotsissa. Muun muassa WWF Ruotsi ja Vihreä puolue ovat tuominneet voimakkaasti silakan teollisen kalastuksen jatkamisen. Itämeren toisella puolella tunteet eivät kuitenkaan ole yhtä kuumia. Suomessa ympäristövaliokunta on yksimielisesti tukenut hallituksen kantaa kalastuksen jatkamisesta, ja myös ympäristöjärjestöjen asenteet poikkeavat ruotsalaisista.

- "Suomalainen näkemys perustuu optimismiin silakan tilan suhteen", sanoo Suomen luonnonsuojeluliiton toiminnanjohtaja Tapani Veistola.

"Suomen on aktiivisesti vastustettava silakkakieltoa EU:ssa"

Näin totesi maa- ja metsätalousministeri **Sari Essayah** (KD) [Yleisradiolle](#) tämän vuoden elokuun lopussa vastauksena EU:n komission ehdotukseen silakan kalastuksen keskeyttämisestä. Ehdotus aiheutti kohun ammattikalastajien keskuudessa, jotka varoittivat alan romahtamisesta.

"Kalatalouden Keskusliitto pitää Euroopan komission esityksiä kalastuksen rajoittamisesta rajusti ylimitoitettuina meillä pyydettyjen kalakantojen tilaan verrattuna", Keskusliitto kirjoitti [tiedotteessaan](#) 29. elokuuta. Tiedotusvälineiden uutisoinnissa asiasta keskityttiin voimakkaasti alaan kohdistuvaan uhkaan.

- Kalastusalan ihmisiä on haastateltu paljon, ja he ovat kertoneet näkemyksiään asiasta ja siitä, miten asia vaikuttaa heihin taloudellisesti. Ei ole puhuttu paljon siitä että koko kalakanta olisi romahtamassa ja että pian meillä ei ehkä olisi mitään kalastettavaa. Se näkökulma puuttuu kokonaan, sanoo silakkatilannetta pitkään seurannut ympäristötoimittaja **Mikael Sjövall**.

Suomen hallitus tarttui kuitenkin nopeasti toimeen, ja jopa vihreiden johtama eduskunnan ympäristövaliokunta oli yksimielisesti hallituksen kanssa samaa mieltä.

"Haluamme, että päätökset perustuvat tieteeseen. On oltava pitkäjänteinen ja johdonmukainen lähestymistapa", sanoi valiokunnan puheenjohtaja Jenni Pitko (vihreät) [Hufvudstadsbladetille](#) viitaten kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) neuvojen noudattamiseen.

"Toivoton tilanne"

Suomen luonnonsuojeluliitto kutsuttiin eduskuntaan kuultavaksi asiassa, mutta toiminnanjohtaja Tapani Veistola kertoo

---

BalticWatersille, että Itämeren silakan puolesta lobbaaminen oli toivoton tilanne.

- Me totesimme, että jos silakkakannan häiriöt jatkuvat, ne voivat johtaa tulevaisuudessa vielä suurempiin ongelmiin. Näillä muutoksilla voi puolestaan olla suuria seurauksia koko ravintoketjulle. Mutta me emme voineet vaikuttaa asiaan, Suomen kanta oli kiinteä.

Hän uskoo, että Suomen hallituksen ja eduskunnan kannan taustalla oli se, että Luonnonvarakeskus oli aiemmin ilmoittanut havaintoja, joiden mukaan silakan heikko tila Perämerellä oli parantunut.

- Suomalainen näkemys perustuu optimismiin, että tämä kehitys jatkuu, Veistola sanoo.

Hän kuvailee komission elokuisen ehdotuksen jälkeistä kehitystä "Suomen ja EU:n väliseksi maaotteluksi".

- Emma voineet tehdä paljoakaan. Emme kommentoineet julkisesti muutamaa Twitter-komenttia enempää, koska näimme tilanteen niin toivottomaksi. Toki otimme silakkaongelmat esille Suomen kannanoton valmistelussa hallituksessa ja eduskuntakuulemisissa, mutta emme tiedottaneet julkisuuteen kuin twiitillä.

Hän on seurannut Ruotsissa käytyä keskustelua ja toteaa, että samanlaista kampanjatyötä silakan tulevaisuuden puolesta ei tunnu olevan Suomessa.

- Pari vuotta sitten eräs ruotsalainen kollega soitti ja kysyi, että keskustelemmeko me silakkaongelmista, mutta emme siitä teemme.

"Toisenlainen keskustelu Suomessa"

Suomen WWF:ssä silakka-asia on kuitenkin ollut vielä ajankohtaisempi. Myös heitä kuultiin asiasta eduskunnassa, ja asiantuntija Matti Ovaska on samaa mieltä siitä, että Suomen poliittista kantaa on ollut vaikea muttaa.

- Sanoisin, että komission ehdotus tuli Suomelle suurena järkytyksenä. Näyttää siltä, että sen takia Suomella oli vahvempi kanta asiaan kuin mitä sillä olisi muuten ollut.

Mutta hän toteaa myös, ettei ole ollut paljon kritiikkiä.

- Vaikuttaa siltä, että sidosryhmät ja monet tutkijat eivät pitäneet kalastus-pysähdys tarpeellisena. Mutta Ruotsissa on ollut erilainen keskustelu.

Vaikka Suomessa keskustelu ei ole ollut vilkasta, Ovaska toteaa, ettei ministerien päätös on silakan kannalta optimaalinen lähtökohta.

- Sovitut kiintiömäärät ovat liian riskialttiita. Nollan ja 55 000 tonnin välillä on suuri ero, ja olisin toivonut, että päästäisiin järkeviin kompromisseihin.

Ovaska korostaa, että viimeisimpien kanta-arvioiden mukaan Itämeren tärkeimmät kannat ovat laskeneet tavoitetasojen alapuolelle, mikä on WWF Suomen mukaan hälyttävä merkki muutoksista Itämeren ekosysteemissä ja ravintoverkossa.

- Syyt tähän ovat monien tekijöiden yhdistelmä.

Samalla hän kuitenkin viittaa myönteisiin signaaleihin, joihin suomalainen yleinen mielipide usein luottaa ainakin Pohjanlahden silakan osalta.

- Ruuan saatavuus on nyt parempi kuin ennen, ja Pohjanlahden silakat vaikuttavat terveemmiltä kuin ennen. Tämän olemme oppineet tutkimuksesta. Mutta vaikka signaalit ovat myönteisiä, ne ovat epävarmoja, ja siksi meidän pitäisi pitää kalastuspaine hyvin alhaisena, jotta kannat voivat elpyä.

"Kulttuuri-ero"

Hän oli Ruotsissa, kun ministerineuvoston päätös tuli julkisuuteen, ja WWF Ruotsi julkaisi nopeasti lehdistötiedotteen, jossa todettiin, että päätetyt kalastuskiintiöt ovat "katastrofi Itämerelle" ja kutsuttiin menetetyksi tilaisuudeksi antaa Itämerelle mahdollisuus elpyä. Suomessa päätös ei herännyt tällaisia tunteita.

- Se on varmaan myös kulttuurinen asia, että nyt päätös on tehty ja meidän on elettävä sen kanssa.

WWF Suomi ei ole vaatinut silakan kalastuskieltoa, vaan keskittynyt kalastuksen vähentämiseen, jossa otetaan huomioon meriympäristön muutokset.

- Itämeren ekosysteemi muuttuu nopeasti. Ravintoketjun alkupäässä olevat lajit reagoivat nopeasti elinympäristön muutoksiin, ja esimerkiksi meriveden lämpötilan nousu voi aiheuttaa ketjumaisia muutoksia ravintoverkossa. Vaikutukset näkyvät ensin planktonissa ja sen jälkeen planktonia syövissä lajeissa, kuten pienissä koulukaloissa. Silakka on esimerkki lajista, johon ympäristömuutokset vaikuttavat voimakkaasti.

He haluavat myös, että suomalaisten ruokapöytiin päätyy enemmän kaloja.

- Olemme korostaneet, että pienimuotoinen kalastus ihmisravinnoksi pitäisi asettaa etusijalle.

Nykyään suomalaiset syövät silakkaa noin 430 grammaa henkeä kohden vuodessa ja 80 prosenttia ruokakalasta on tuontikalaa. Suomen hallitus haluaa muuttaa tämän vuonna 2021 käynnistetyn [Ilmastoystävällinen ruoka -ohjelman](#) myötä. Tavoitteena on, että suomalaiset syövät keskimäärin 2,5 kala-annosta viikossa vuoteen 2035 mennessä. Tavoitteena on myös viisinkertaistaa silakan käyttö elintarvikkeena samaan ajankohtaan mennessä. Poliitikassa korostetaan myös kotimaasta pyydetyn kalan käytön tärkeyttä niin sanotun Itämeren rehun valmistuksessa, joka sosiaali- ja terveysministeriön mukaan "mahdollistaa vesiviljelyn kestävä kasvun vaarantamatta vesien hyvän tilan tavoitetta". Tällä hetkellä neljä viidesosaa Suomessa puretusta silakasta menee rehuteollisuudelle.

- Suomen kalankasvatus on riippuvainen silakasta, mikä selittää myös sen, miksi poliittinen tahto kalastuksen puolustamiseksi on niin vahva.

Ihmisravinnoksi tarkoitetut tuotteet

Osa rehusta menee myös turkiseläintuotantoon, mutta Ovaska sanoo, että silakan loppukäytössä on tapahtunut suuri muutos viimeisen kymmenen vuoden aikana.

- Muutama vuosi sitten paljon meni turkistarhoille, eikä se tietenkään ole kestävä, mutta nykyään ei enää niin paljon. Uudet yritykset keskittyvät myös tekemään tuotteita ihmisravinnoksi.

Kalastusteollisuus on kuitenkin edelleen suurelta osin kestävä, ja Ovaska vaatii uudistuksia.

- Puhumme paljon ekosysteemipohjaisen kalastuksen hoidon toteuttamisen tärkeydestä. Yksi pääkohdistamme poliittisessa keskustelussa on ollut silakkakantojen elvytysuunnitelman laatiminen, mikä tarkoittaa lyhyesti sanottuna sitä, että meidän olisi asetettava ekosysteemipohjaisia hoitotavoitteita ja selkeä aikataulu tavoitteen saavuttamiseksi. Ja sitten voisimme asettaa kiintiöt ja muut tarvittavat toimenpiteet sen mukaisesti, eli pitää kalastuskuolevuuden maltillisella tasolla useiden vuosien ajan, jotta voimme saavuttaa halutun kannan tilan.

Yksimielisyys on tärkeää

Hän kokee, että WWF Suomella on tässä asiassa hyvät suhteet hallitukseen ja elinkeinoelämään, ja heitä kuunnellaan.

- Kalastuksen hoidosta keskustellaan Suomessa hyvin osallistavasti.

Hänen mielestään olisi kuitenkin tärkeää, että Ruotsi ja Suomi pääsisivät laajempaan yhteisymmärrykseen, koska silakan tilasta on ilmeisesti erilaisia käsityksiä. Selkeä esimerkki tästä on se, että WWF Suomi ja WWF Ruotsi antoivat hiljattain omista kalaoppaissaan erilaisia suosituksia Pohjanlahden silakalle. Ruotsissa se on merkitty punaiseksi, kun taas Suomessa se on merkitty keltaiseksi.

- Ruotsalaisten ja suomalaisten tiedemiesten pitäisi keskustella enemmän ja heillä pitäisi olla yhteinen näkemys, jotta kehitys olisi myönteistä. Tarvitsemme enemmän yhteistyötä.

Myös BalticWatersin toimitusjohtaja **Konrad Stralka** on samaa mieltä siitä, että tarvitaan enemmän yhteisymmärrystä.

- Yhteistyö ja yhteinen ymmärrys siitä, miten kalastus Itämerellä kehittyy ja miten se vaikuttaa meren ympäristöön ja biologiseen monimuotoisuuteen, ovat olennaisen tärkeitä, jos kielteinen suuntaus halutaan kääntää. Poliitikkojen, virkamiesten ja tiedemiesten on korkea aika ryhtyä keskustelemaan keskenään.